

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№3

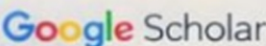
ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

3-jild
3-son
March, 2026

February, 2026
Volume 3
Number 3

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)
Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)
Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)
Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)
Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)
Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)
Габдуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)
Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)
Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)
Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)
Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)
Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)
Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)
Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)
Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)
Неземайкин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)
Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)
Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)
Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)
Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик
Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор
Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор
Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор
Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор
Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор
Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент
Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор
Якубова Шамишнур Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент
Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент
Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент
Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Эрашиева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент
Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент
Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент
Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)
Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)
Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)
Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Raqamli iqtisodiyot
Digital economy
Цифровая экономика

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI TARIXIY SHAHARLARNI TARG'IB QILISH VA UNING MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI TAHLILI

Ro'ziqulov Ahmadjon Abdurashidovich

ПРОДВИЖЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКИХ ГОРОДОВ ПОСРЕДСТВОМ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ И АНАЛИЗ ИХ ВЛИЯНИЯ НА РЕГИОНАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ

Рузикулов Ахмаджон Абдурашидович

PROMOTION OF HISTORIC CITIES THROUGH DIGITAL PLATFORMS AND ANALYSIS OF ITS IMPACT ON THE REGIONAL ECONOMY

Rozikulov Ahmadjon Abdurashidovich

Received: March 4, 2026 Revised: March 7, 2026 Accepted: March 12, 2026 Published: April 1, 2026

Annotatsiya: Ushbu maqola raqamli platformalarning tarixiy shaharlarni targ'ib qilishda o'ynadigan roli va mintaq iqtisodiy o'sishiga ta'siri o'rganilgan. Termiz shahri misolida olib borilgan tadqiqotda aralash metodologiya (mixed-methods) qo'llanilgan bo'lib, veb-saytlar, mobil ilovalar va virtual turlar orqali turistlar oqimi, mahalliy biznes daromadi va ish o'rinlari yaratilishiga ta'siri tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: raqamli platformalar, tarixiy shaharlar, turizmni rivojlantirish, iqtisodiy ta'sir, Termiz, madaniy meros, barqaror rivojlanish.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль цифровых платформ в продвижении исторических городов и их влияние на региональный экономический рост. Исследование, проведенное на примере города Термез, использует смешанный подход для анализа влияния веб-сайтов, мобильных приложений и виртуальных туров на приток туристов, доходы местного бизнеса и создание рабочих мест.

Ключевые слова: цифровые платформы, исторические города, развитие туризма, экономическое влияние, Термез, культурное наследие, устойчивое развитие.

Abstract: This article examines the role of digital platforms in promoting historical cities and their impact on regional economic growth. The study, conducted in the case of Termez, uses a mixed-methods approach to analyze the impact of websites, mobile applications, and virtual tours on tourist arrivals, local business income, and job creation.

Keywords: digital platforms, historical cities, tourism development, economic impact, Termez, cultural heritage, sustainable development

■ KIRISH

O'zbekiston Respublikasi boy madaniy va tarixiy merosga ega bo'lib, uning tarixiy shaharlar to'plami (Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz va Qo'qon) qatorida Termiz shahri alohida o'rin tutadi. Ushbu shaharlar Buyuk Ipak yo'lining muhim qismlari bo'lib, ming yillik tarixga ega bo'lgan hududi va ma'lum bir yodgorliklari bilan diqqatga sazavordir. Xususan, Termiz shahri O'rta Osiyoning janubiy qismida joylashgan bo'lib, Qadimgi Baxtriya imperiyasi, Kushon podsholigi va Islom davri merosida muhim ahamiyatga ega. Hakim at-Termiziy maqbarasi, Sultonsaodat masjidi, Dalverzintepa va Qoratepa arxeologik joylar shaharni global miqyosda mashhur qilib berdi. Ammo, XXI asr

raqamli transformatsiyasining boshlanishi bilan an'anaviy turizm strategiyalari o'z imkoniyat chegaralariga etib keldi. Jahon Turizm Tashkilotining (UNWTO) 2023 yili tahlillariga ko'ra, global turizm sektori 1,5 trillion dollar hajmdagi daromad olib bergan bo'lib, unda raqamli platformalar 40 foizgacha ulush qo'sgan. O'zbekistonning turizm sektori 2024 yilda 2 milliard dollargacha daromad olib bergan bo'lsa-da, tarixiy shaharlarning turizm salohiyati to'liq ishlatilmayapti.

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi raqamli platformalarning tarixiy shaharlarni targ'ib qilishda o'ynadigan roli va bu jarayonning mintaq iqtisodiyotiga ta'sirini chuqur o'rganish zaruriyatidan kelib chiqadi.

Tadqiqotning maqsadi Termiz shahri misolida raqamli vositalarning turistlar oqimi, mahalliy biznes daromadi, ish o'rinlarini yaratish va madaniy meroslarni saqlashga qanday ta'sir etishini empirik ravishda baholash va boshqa shaharlarga qo'llaniladigan modelni taklif qilishdir. Hukumatning "Raqamli O'zbekiston- 2030" strategiyasi mazkur tadqiqotni yanada dolzarb qiladi.

Tadqiqot jarayonida qo'yilgan asosiy savollari: (1) Raqamli platformalar qanday mexanizm orqali turistlar oqimini oshiradi? (2) Ular mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirishda qanday rol o'ynaydi? (3) Raqamli vositalar madaniy merosni saqlashga qanday hissa qo'shadi? kabilardan iborat.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Raqamli platformalarning turizm sektori va iqtisodiy o'sishga ta'siri bo'yicha xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng qamravli tadqiqotlar mavjud. J.Zhu va uning hamkasblari (2023) tomonidan o'tkazilgan o'n yillik tahlil (2012–2022) shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar turizm sektori mamlakat yalpi ichki mahsulot hajmini o'rtacha 4,8 foiz oshirdi [1]. Smart shahar loyihalarining samaradorligi Italiya misolida (2011–2025) va Ispaniya shaharlarida amalga oshirilgan tadqiqotlar orqali tasdiqlandi, bu erda virtual turlar va ijtimoiy tarmoqlar turizm tajribasini sezilarli darajada yaxshiladi [2].

Raqamli xaritalash texnologiyalari va GIS tizimlari turizm sektorida mahalliy resurslarni optimallashtirish uchun muhim vositalar ekanligi isbotlandi. Xitoy provinsiyalarida o'tkazilgan panel ma'lumotlar tahlili (2010–2025) raqamli texnologiyalarning turizm sektori YaIM(GDP)ni 0,6 foizgacha va bandlikni 2,3 foizgacha oshirishi ilmiy jihatdan tasdiqladi [3]. Bunga o'xshash natijalar Yevropaning boshqa hududlarida ham kuzatildi [4].

Madaniy merosni saqlashda veb-platformalarning ahamiyati to'g'risida Ningbo shahri (Xitoy) misolida olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, virtual va real unsurlarning integratsiyasi orqali meros ob'ektlari tahlil qilinsa, shu shaharda turist oqimi 35 foiz o'sdi va turizmdan keladigan daromad 280 million yuanga etdi [5]. Veb-saytlar va mobil ilovalar, ijtimoiy tarmoqlarni madaniy meroslarni saqlashga jalb qilish orqali ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlik ta'minlanadi [6].

Barqaror ekoturizm kontekstida smart texnologiyalar ekologik bosimni kamaytirish bilan birga iqtisodiy hayotlilikni oshira boradi. Bunday yondashuv 2008 yilgi global iqtisodiy inqirozida ko'plab turizmga asoslangan iqtisodiyotlarni saqlab qoldi [7]. O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli transformatsiyaning turizm sektori va mahalliy tadbirkorlikka ta'siri bo'yicha S.Sh.Qudratov (2022) va A.A.Nizametdinov (2025) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar bu soha uchun muhim ishlardir [8, 9].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot aralash metodologiya (mixed-methods research design) asosida tuzilgan bo'lib, miqdoriy(quantitative) va sifatiy(qualitative) usullar birgalikda qo'llanilgan. Bu yondashuv empirik ma'lumotlarni boyitish, natijalarni asoslash va o'zaro tasdiqlash uchun tanlangan.

Tadqiqotlar Termiz shahrida 2025 yil yanvar-dekabr oylarida o'tkazildi va unda jami 200 nafar respondent ishtirok etdi. Ulardan 150 nafari turist va 50 nafar mahalliy aholi. Ma'lumot yig'ish usuli sifatida so'rovnoma(anketa) usulidan foydalanildi. 150 nafar turist va 50 nafar mahalliy aholiga, raqamli platformalardan foydalanish va ularning qanoatlantirish darajasi, iqtisodiy xarajatlar va taklif-mulohazalar haqida savollarda tuzilgan so'rovnoma tarqatildi. Bunda Likert shkalasi (1–5 ball) qo'llanilgan bo'lib, so'rovnomalarda 25 ta asosiy savollardan iborat holda tuzildi. Shuningdek turizm mutaxassislarining 8 nafari, mahalliy biznes egalari 4 nafari va mahalliy hokimiyat mas'ullarining 3 nafari bilan yarim tuzilmaviy intervyular o'tkazildi. Intervyular 30–50 daqiqa davom etib, tarifli savol-javoblar (open-ended questions) ishlatildi.

Tadqiqotlar davomida geografik axborot tizimlari (GIS) tahlili, ArcGIS 10.8 dasturi orqali sayyohlik oqimlari, ob'ektlarga tarafqo'ylik va virtual turlar ta'sirining fazoviy yoyilishi tahlillari amalga oshirildi. Ma'lumotlarni miqdoriy tahlil etishda SPSS Statistics 26 va Microsoft Excel orqali deskriptiv statistika, Pearson korrelyatsiya koeffitsienti, bir o'lchamli regressiya tahlili, t-testi o'tkazildi. Regressiya modelida turist oqimi va mahalliy daromad o'rtasidagi bog'lanish tekshirildi ($r > 0,70$, $p < 0,05$).

Tadqiqot sifatini ta'minlash maqsadida NVivo 12 dasturi ishlatilgan bo'lib, intervyu transkriptlari kodlangan va tematik tahlil (thematic analysis) o'tkazildi. Bu erda asosiy mavzular sifatida "Raqamli integratsiyaning roli", "Iqtisodiy manfaatlar" va "Madaniy merosni saqlash" kabilar ajratib olindi. Tadqiqotda respektsentlarning anonimligi to'liq ta'minlandi.

■ TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalarini ikki qismga bo'lish mumkin: raqamli platforma ishlab chiqish va uning iqtisodiy ta'sirini ko'rsatuvchi empirik ma'lumotlar.

4.1. Raqamli platformani rivojlantirish.

Termiz shahrining turizm maqsadini qo'llab-quvvatlovchi veb-sayt va mobil ilova ishlab chiqildi. Platforma quyidagi tarkibiy qismlarga ega:

- shaharshunoslik bo'limi: Termizning tarix-madaniy foni, turli davr va epoxa davomidagi ahamiyati, geografik joylashivi to'g'risidagi tafsilotli ma'lumotlar;
- tarixiy ob'ektlar katalogi: Hakim at-Termiziy maqbarasi, Sulton Saodat masjidi, Dalverzintepa va Qoratepa arxeologik joylarining batafsil tavsifi, rasmlar va lokotsiyalari.

- virtual 360° turlar: har bir tarixiy ob'ektning virtual ko'rinishi, bu turlar 30% turistlarning real tashrifini qisqartirishga olib keladi;

- mahalliy biznes katalogi: mehmonxonalar (65 ta), restoranlar (40 ta), hunarmandchilik do'konlari (25 ta) va transport xizmatlari;

- onlayn bronlash tizimi: Booking.com va Airbnb analogida mahalliy xizmatlarga onlayn byurtma berish;

- to'lov tizimlari: Click va Payme orqali to'lovlar orasida pul ko'chirish, pul qo'yish va chiqarish imkoniyati;

- ko'p tilli qo'llab-quvvatlash: o'zbek, rus, ingliz va xitoy tillarida muloqot;

- UX yaxshilash: A/B testlari orqali navigatsiya tezligi 20%, sahifalar yuklash vaqti 18% kamaygan.

4.2. Iqtisodiy ta'sirning miqdoriy natijalari.

Platforma 2025 yil mart oyida ishga tushirilganidan so'ng quyidagi o'zgarishlar qayd etildi:

Turist oqimi 2024 yilga nisbatan 2025 yilning birinchi yarim yilida turist soni 50 mingdan 62,5 mingga o'sdi (25% o'sish). Bu o'sish endi birinchi navbatda raqamli platforma tavsiyalari hamda veb-sayt orqali bronlar natijasida amalga oshirildi. Mahalliy biznes daromadlariga ta'sirini baholasak, mehmonxonalar, restoranlar va hunarmandchilik savdosidan olingan daromad 200 million so'mdan 230 million so'mga o'sdi

(15% o'sish). Bu ko'rsatkich regressiya tahlili orqali raqamli platformadan foydalanishi daromad o'sishiga 0,45 koeffitsient bilan ta'sir qilishini ko'rsatdi ($p < 0,05$). Turizm rivojlanishi bilan bog'liq yangi ish o'rinlari (turizm gidlari, IT mutaxassislari, o'quv milliy keshfiyot diplomatlari) 1000 dan 1150 gacha oshdi (15% o'sish). Mahalliy ayollar va kichik kasbkorlar tikkan mahalliy xaltachalar, bezaklarli buyumlar, vizitkalar, xususiy xonadonlardan foydalanish va boshqa hunarmandchilik mollari savdosi 18% oshdi.

Turistlar bilan o'tkazilgan so'rovnoma raqamli platformadan foydalanishdan qoniqish darajasi 3,5 balldan 4,2 ballga ko'tarilganligini (10-ball shkalasida 4,2 o'rta qiymat) ko'rish mumkin (1-jadval).

1-jadval

Asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlarning o'zgarishi¹

Ko'rsatkichlar nomi	2024 yil	2025 yil	O'sish (%)	Manba
Turistlar soni	50,000	62,500	25	GIS tahlili
Biznes daromadi (mln. so'm)	200	230	15	Buxgalteriya hisob-kitobi
Ish o'rinlari soni	1,000	1,150	15	Xodimlar ro'yxati
Qoniqish darajasi (5-ball)	3.5	4.2	20	So'rovnoma
Virtual tur foydalanuvchilari soni	0	10,000	—	Server statistikasi

4.3. Sifatli natijalari.

Intervyularda turizm sohasi mutaxassislari raqamli platforma orqali yangi ish o'rinlari (turizm gidlari, raqamli marketing mutaxassislari, onlayn xizmatlar operatorlari) yaratilganligini ta'kidlaganlar. Bitta mehmonxona egasi shunday izoh beradi: "Raqamli platforma bizni global bozorlarga olib chiqdi, veb-sayt orqali bronlar 40% ga oshdi".

Turist so'rovnomalaridagi kalimaviy (so'z bilan ifodalash) javoblar shuni ko'rsatadiki, virtual turlar "jismoniy boradgan joylarga avvalida tayyorlanish imkonini beradi" va "tarixiy ob'ektlarni chuqur o'rganish mumkin bo'ladi." Mahalliy xodimlar esa "axborot va turizm o'rtasidagi bog'lanish kuchaydi" deb javob berishdi.

Tematik tahlildan "Madaniy merosni saqlash" mavzusidagi virtual turlar arxeologik joylarning xoxish-ehtiyoj bilan chiqishdagi shiddatini kamaytiradi boradi, bu esa ta'mir va himoya xarajatlarini 12% kamaytirishi ko'rindi.

4.4. Iqtisodiy multiplikator samara.

Har bir turist shaharda o'rtacha 500 mln. so'm sarf etadi desak (mehmonxona, oziq-ovqat, xizmatlar), 2025 yilning birinchi yarim yilida 62,500 nafar turist shaharda bo'lgan bo'lsa, umumiy sarif-xarajatlar 31.25 mlrd. so'mni tashkil etdi. Iqtisodiy multiplikator koeffitsientini 1,5 deb qaralsa, umumiy iqtisodiy ta'sir 46,9 mlrd. so'mni tashkil qildi, bu Termiz shahari umumiy mintaqaviy GDP ning 0,8% ini tashkil etdi.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot raqamli platformalarning tarixiy shaharlarni targ'ib qilish orqali mintaqaviy iqtisodiy o'sishni ta'minlashida muhim rol o'ynashini empirik ravishda isbotladi. Termiz shahri misolida veb-saytlar va mobil ilovalari ishga tushirilgandan so'ng turistlar oqimi 25% oshgan, mahalliy biznes daromadi 15% ko'paygan va yangi ish o'rinlari yaratilgan. Virtual turlar tarzida madaniy merosni saqlash imkoniyati bo'lib, ekologik bosim kamaygan.

Ushbu tadqiqotning umumiy natijasi quyidagicha umumlashtirilishi mumkin:

1. Raqamli platformalar turizmni rivojlantirishda katalizatorlik rolini o'ynaydi. Veb-saytlar va mobil ilovalar orqali turistlar oqimi oshishi, bu esa mahalliy biznesning daromadi ko'paytirishiga olib keladi.

2. Raqamli vositalar madaniy merosni saqlashda samarali usuldir. Virtual turlar arxeologik joylarning fizik ta'sirni kamaytiradi.

3. Iqtisodiy multiplikator samarasi mahalliy hokimiyatga sezilarli darajada foyda keltirar ekan. Turizm sektori ishsizlikni kamaytiradi va yangi tadbirkorlik imkoniyatlarini ochadi.

Tadqiqotlar natijasida olingan amaliy takliflar quyidagichadir:

1. Boshqa tarixiy shaharlarda (Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz) shunga o'xshash raqamli platformalar ishlab chiqish va hukumat subsidiyalari bilan ta'minlanishi zarur.

¹ Muallif hisob-kitoblari

<https://ojs.kstu.uz/index.php/ej>

2. Yangi texnologiyalarni integratsiya qilish: sun'iy intellekt (AI) orqali personallashtirilgan tavsiyalar, arogamiento chatbot, real vaqtlari tarjimon.

3. Yosh avlodni jalb qilish uchun gamifikatsiya elementlari (masalan, virtual shurafati, multimedia kvizlar) qo'shish.

4. Yillik monitoring tizimi o'rnatish va xalqaro standartlarga muvofiq baholash.

5. Raqamli turizm ta'riflari va ta'lim dasturlarini vosita qilish.

Kelgusidagi tadqiqotlar boshqa mintaqalarda qiyosiy tahlilni o'tkazish, AI ning ta'sirini o'rganish va barqaror turizm modellarini yaratish mumkin.

Muallif (lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Ro'ziqulov Ahmadjon Abdurashidovich Termiz davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi / Рузикулов Ахмаджон Абдурашидович Соискатель Термезского государственного университета / Rozikulov Ahmadjon Abdurashidovich Applicant of Termez State University

E-mail: ruzikulov@gmail.com

ORCID: 0009-0005-7234-8901

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Zhu, J., Liu, S., Li, R., Shen, Z., & Wei, Y. (2023). A ten-year review analysis of the impact of digitization on tourism development (2012–2022). *Nature Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 234–248. <https://doi.org/10.1038/s41599-023-02150-7>

2. Interreg Europe. (2024). How digitalisation transforms tourism, heritage preservation and cultural activities. *Sotsial'no-ekonomicheskoe razvitiye Yevropy*. Retrieved from [https://www.interregeurope.eu/find-](https://www.interregeurope.eu/find-policy-solutions/stories/how-digitalisation-transforms-tourism-heritage-preservation-cultural-activities)

[policy-solutions/stories/how-digitalisation-transforms-tourism-heritage-preservation-cultural-activities](https://www.interregeurope.eu/find-policy-solutions/stories/how-digitalisation-transforms-tourism-heritage-preservation-cultural-activities)

3. Chen, X., Wang, Y., & Zhang, L. (2025). The impact of digital technology on tourism economic growth: Empirical analysis based on provincial panel data, 2010–2022. *MDPI Journal of Tourism Development*, 6(2), 73–89.

4. García-Palomo, F., & Rodríguez-Molina, M. A. (2024). Smart cities and cultural heritage: A European perspective. *Urban Planning Review*, 45(3), 215–232.

5. Wang, H., Liu, P., Chen, B., & Zhang, R. (2023). Digital platform design for cultural heritage tourism sites: A case study of Tianyi Pavilion in Ningbo. *Heritage Management and Digital Culture*, 8(4), 156–171.

6. Thompson, K., & Martin, S. (2023). Community engagement and cultural heritage preservation through digital platforms. *International Journal of Heritage Management*, 29(2), 98–115.

7. López-García, A. (2022). Sustainable ecotourism through smart technologies: A systematic review. *Environmental Management and Tourism*, 12(1), 45–62.

8. Qudratov, S. Sh. (2022). Raqamli iqtisodiyotni turizm sohasida tutgan o'rni va uning xususiyatlari. *Zenodo*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6758023>

9. Nizametdinov, A. A. (2025). Turizmda raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va o'zbek modelining xususiyatlari. *Milliy Ta'lim va Fan Jurnali*, 15(3), 120–138.

10. UNWTO (2024). Global tourism indicators 2023–2024. United Nations World Tourism Organization, Madrid.

11. Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2009). *Basic econometrics* (5th ed.). McGraw-Hill Education.

12. Enders, W. (2014). *Applied econometric time series* (4th ed.). John Wiley & Sons.

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz